

De Ulebelt in Deventer: Heel natuurlijk!

> Birgit van der Laan, SKBN

“Kijk, daar staat Dave, het paard” zegt een moeder tegen haar dochtertje als ze samen langs de kinderboerderij fietsen. Dave, een grote, stoere Tinkerruin, is een bekende in Deventer. Regelmatig trekt hij een huifkar – gevuld met uitgelaten kinderen- door de wijken van de stad. NME-centrum en kinderboerderij De Ulebelt is zijn thuishonk. Maar Dave is niet de enige ‘attractie’ van De Ulebelt. Jaarlijks spelen er zeker 25.000 kinderen op de kinderboerderij.

Niet verwonderlijk, want De Ulebelt heeft heel wat te bieden. Het terrein is ongeveer 7 hectare groot. Daar is niet alleen de kinderboerderij te vinden, maar ook een NME-centrum, vele thematuinen -zoals de bijtuin en de vlindertuin- en niet onbelangrijk: twee grote natuurspeeltuinen. De Ulebelt laat met deze speeltuinen zien hoe je op een creatieve wijze en gebruik makend van natuurlijke materialen een prachtige spannende en uitdagende speelplek kunt realiseren, die kinderen op jonge leeftijd uitdaagt om lekker buiten te spelen in en met de natuur.

Natuurspeeltuin voor kleine kinderen

De nieuwste natuurspeeltuin van De Ulebelt is op 30 mei j.l. geopend. Deze speeltuin is ingericht voor de jongste bezoekerjes. De andere speelplek op het terrein is met name gericht op kinderen vanaf een jaar of acht. Die speelplek was met veel enthousiasme ontvangen, maar voor de jongere kinderen niet helemaal geschikt. Bij de herinrichting van het terrein op De Ulebelt was de keuze voor een tweede natuurspeeltuin – voor kinderen van 1 tot 7 jaar – dan ook snel gemaakt.

Financiering voor dit project kwam niet alleen via de eigen stichting, maar ook via het Jantje Betonfonds Aeolusfonds, Rabobank Salland én via acties van vrijwilligers van De Ulebelt, zoals drie kleding- en speelgoedbeurzen, waarvan de opbrengst ging naar de nieuwe natuurspeeltuin. Maar ook van een marathon en diverse andere lokale sponsors kwam geld binnen. In april 2009 was het ontwerp klaar en kon men van start. De daadwerkelijke bouw startte begin november. En een halfjaar later, in mei 2010, werd de speeltuin onder de naam ‘De Takkenbende’ officieel in gebruik genomen.

De natuurspeeltuinen hebben een enorme aantrekkende werking op kinderen. Al voor de officiële opening van de 'Takkenbende' nam het bezoekersaantal al toe bij De Ulebelt. Bij de aanleg van deze speeltuin zijn speelobjecten aangelegd waarbij rekening is gehouden met de jongste bezoekerjes. Zo is er natuurlijk een kleine zandbak te vinden, maar ook een peuterdoolhof. Een doolhof gemaakt van palen die zo hoog zijn, dat de kinderen er op bepaalde stukken er nog wel overheen kunnen kijken en hun ouders kunnen zien. Er is ook een waterpomp die niet te zwaar is voor jonge kinderen. Bij wateronderdelen is de drainage heel belangrijk. Er mag natuurlijk niet teveel water blijven staan. Door deze natuurspeeltuin loopt ook een pad. Dat pad is zo breed aangelegd dat het ook toegankelijk is voor rolstoelen. Ook de grote wilgentenen hut is rolstoelvriendelijk aangelegd. En de kinderen? Die zijn enthousiast! Ze zijn druk bezig met het bouwen van dammen en praten met elkaar via de fluisterpalen. Zij gaan voorlopig nog niet naar huis.

Stichting De Ulebelt

De Ulebelt is een stichting waaronder de kinderboerderij en het NME centrum valt. De kinderboerderij fuseerde in 2007 met het NME centrum dat op hetzelfde terrein ligt. Een logische combinatie dus. De stichting wordt gedeeltelijk gefinancierd door de gemeente. Met de gemeente is als tegenprestatie een prestatieovereenkomst afgesloten. Zo moet De Ulebelt jaarlijks een bepaald aantal buitenlessen verzorgen voor de circa 50 basisscholen uit de gemeente, evenementen organiseren én de kinderboerderij geopend houden.

De kinderboerderij is midden op het terrein te vinden, omringd door de bijbehorende weilanden.

Kinderboerderij De Ulebelt

Christel Jansen is hoofd dierverzorging van de kinderboerderij. Zij stuurt de dierverzorgers aan en regelt het beleid. Maar natuurlijk is ze ook uitvoerend bezig. Op de kinderboerderij worden waar mogelijk streekrassen gehouden, zoals de Twentse landgans en de MRIJ runderen. Maar ook de rassen die gebruikelijk zijn in de landbouw. De dieren zijn ruim gehuisvest. In de varkensweide genieten twee volwassen 'vleesvarkens' van de modder. Daaromheen scharrelen een aantal biggen. Maar ook de andere dieren genieten van de ruimte. Zeker op een dag als vandaag waarbij de zon schijnt en de Ulebelt bijna idyllisch is.

Natuurlijke samenwerking

Naast de kinderboerderij is er het NME-gebouw waar vanuit de lessen geschreven, georganiseerd en verzorgd worden. Maar de laatste jaren wordt er steeds intensiever van De Ulebelt gebruik gemaakt, waardoor de roep om uitbreiding van de gebouwen toeneemt.

Maike Nelissen, coördinator van de afdeling educatie, werkt sinds 2008 bij de Ulebelt. Ze vertelt "We willen eigenlijk ook een wijkcentrum zijn, maar in het huidige gebouw is de ruimte er gewoon niet. Het gebouw is niet zo handig ingedeeld, omdat er bij de opstart niet verwacht werd dat we zo zouden groeien.

Nu is er één praktijkruimte voor alle lessen, maar ook voor de tentoonstellingen, cursussen, lezingen en vergaderingen. Dat is te weinig. Op het complex werken nu tien betaalde medewerkers en we worden ondersteund door zo'n 100 vrijwilligers. Samen zorgen we ervoor dat de dieren verzorgd worden, het terrein op orde is, de tuin wordt bijgehouden en de lessen verzorgd worden. En natuurlijk worden er ook allerlei activiteiten georganiseerd. De samenwerking tussen de kinderboerderij en het NME deel is heel natuurlijk. We overleggen ook veel onderling, omdat de mensen van de kinderboerderij toch wat meer praktijkmensen zijn. Zij geven aan wat er werkt en wat niet. Bij de afdeling educatie zorgen wij er dan weer voor dat hun praktijkervaring verwerkt wordt in de lessen die aan scholen gegeven worden.

We hebben op de Ulebelt in totaal zo'n 50 verschillende lessen, leskisten en projecten voor het basisonderwijs. Een uitgebreid programma dus. Maar we blijven materiaal ontwikkelen en natuurlijk bestaande lessen bijhouden. Het ontwikkelen van lessen kost tijd, daarom werken wij samen met andere Gelderse NME centra via de kwaliteitsmeter. Dat is een samenwerkingsverband waarbij we onderling lesideeën ontwikkelen en uitwisselen. Daar hebben wij wel heel veel aan, want er zit veel expertise in Gelderland.

Er is een goed contact met de gemeente. De gemeente is ook enthousiast over de natuurlijke speelplekken en willen dit zelfs in hun 'speelbeleid' opnemen. In het begin waren de ambtenaren nog wel wat huiverig of het wel veilig was. Maar als je dan vraagt waar en waarmee zij vroeger speelden, dan beginnen hun ogen te glimmen. Want zij speelden toen ook buiten, klommen in bomen en sprongen over slootjes. En daar hebben ze vaak hele goede herinneringen aan."

Het amfiteater

Nieuw op de kinderboerderij is een klein amfiteater. Niet alleen om voorstellingen te geven, maar voor de ontvangst van groepen. Klassen die lessen komen volgen, kunnen op mooie dagen hier ontvangen worden. Dan kan de praktijkruimte ergens anders voor ingezet worden!

Het bijzondere aan de bouw van dit kleine theater is dat alle materialen hergebruikt worden. Bij De Ulebelt is bij de verbouwing vrijwel geen materiaal weggegooid. De stoeptegels bijvoorbeeld werden bewaard en op een creatieve manier weer ingezet bij de aanleg van onder andere de tuinen.

De natuurspeeltuin.

Wat en hoe?

Een natuurspeeltuin op de kinderboerderij is een heel aantrekkelijk, natuurlijk idee. Maar hoe begin je? Wat is praktisch en hoe zit de wetgeving eigenlijk in elkaar? Bij het aanleggen van een natuurlijke speeltuin is de wet niet altijd zo zwart-wit als bij de speeltoestellen die uit de fabriek komen rollen. Maar dat maakt natuurlijk spelen niet minder aantrekkelijk. Uit onderzoek is gebleken dat spelen en bewegen in de natuur goed is voor de motorische, psychische en sociale ontwikkeling van kinderen. Uiteraard moet een natuurlijke speeltuin zo veilig mogelijk zijn, maar een goede ontwerper weet wat daarvoor nodig is..

Wat is er nu wettelijk vereist?

Elke openbare speelgelegenheid moet voldoen aan de WAS (Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen). Voordat een speelgelegenheid geopend mag worden, moet deze dan ook gekeurd worden. Daarnaast moeten alle speeltoestellen goedgekeurd zijn en periodiek geïnspecteerd worden.

Speelaanleidingen daarentegen hoeven niet gekeurd te worden. Wel moet een speelaanleiding veilig zijn. Er zijn normen opgesteld voor de veiligheid van de kinderen die erop spelen, zoals de valhoogte en of vingertjes niet ergens klem kunnen komen te zitten.

Bij de keuring van een (natuurlijk) speelobject of –toestel wordt er gekeken naar de normen en naar het risico op ongevallen. Ongelukken zijn nooit helemaal uit te sluiten, maar de risico's moeten wel zodanig zijn, dat ze inzichtelijk zijn voor kinderen en niet te groot. Kinderen leren ook omgaan met risico's, dus een risicoloze speeltuin is ook niet wenselijk.

Speeltoestel of speelaanleiding?

Een omgevallen boom is een speelaanleiding. Maar op het moment dat er een laddertje op gemonteerd wordt, wordt het een speeltoestel. Dan is eraan geconstrueerd. Omdat het soms moeilijk is om het onderscheid te maken bij de aanleg van een natuurspeeltuin, is het verstandig om hier deskundigen bij in te schakelen.

Meer informatie

Wilt u meer informatie over de aanleg van natuurspeeltuinen of bent u op zoek naar voorbeelden? Op de website van het Netwerk voor natuurlijk spelen Springzaad (www.springzaad.nl) zijn niet alleen geslaagde projecten te vinden, maar ook een aantal ideeën per thema (klimbomen, leem, toverstokken etc.) Uiteraard kunt u hier ook contactgegevens –onder andere van ontwerpers- vinden voor meer specifieke informatie. Of kom eens kijken bij De Ulebelt en laat u uitgebreid rondleiden! (www.ulebelt.nl, 0570 653437)

Informatie over wetgeving in het algemeen rondom spelen en speeltoestellen is te vinden op de website www.allesoverspelen.nl

